

L. van Noort

PR No. 17-88

**RENTABILITEIT EN FINANCIERING
VAN DE SNIJBLOEMENTEELT ONDER GLAS
IN NEDERLAND OVER 1988**

Juni 1990

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw

REFERAAT

RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE SNIJBLOEMENTEELT ONDER GLAS IN NEDERLAND OVER 1988

Noort, L. van
Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1990
Periodieke Rapportage 17-88
ISSN 0921-4216
29 p., 7 tab., 15 bijl.

Deze publikatie geeft informatie over rentabiliteit, het inkomen, het financieringsgedrag en de vermogenspositie. De bedrijven hadden gemiddeld een winst van f 10.950,- dat is 2% van de kosten (in 1987 0%).

Het totaal gezinsinkomen bedroeg f 115.780,- per ondernemer (in 1987 f 107.430,-). Na aftrek van het saldo van de persoonlijke belastingen, de WIR-premie en de premieheffing bleef er f 96.180,- over als besteedbaar inkomen voor gezin en bedrijf. De besparing bedroeg f 40.090,- per ondernemer.

Per bedrijf kwam f 168.860,- aan eigen middelen ter beschikking. Het vreemd vermogen nam toe met f 101.250,- zodat totaal f 270.110,- aan middelen ter beschikking kwam. Op leningen o/g werd f 59.370,- afgelost en de bruto-investeringen bedroegen f 182.160,-.

De totale bezittingen bedroegen f 1.432.000,- per bedrijf, deze werden gemiddeld met 56% eigen vermogen gefinancierd.

In het rapport zijn de bedrijven gegroepeerd naar geografische ligging.

Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Snijbloementeel onder glas in Nederland

---

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	5
1.1 Doel	5
1.2 De steekproef	5
1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek	6
1.4 Omzetbelasting	7
1.5 Leeswijzer	7
2. KERNCIJFERS OVER DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1986 TOT EN MET 1988	8
Tabellen	
2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1986, 1987 en 1988	8
2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf en per ondernemer in 1986, 1987 en 1988	8
2.3 Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in gulden per vierkante meter glas	9
3. DE BEDRIJFSRESULTATEN, INKOMEN, BESTEDING EN BESPARING, HERKOMST EN BESTEDING VAN MIDDELEN EN DE BALANSEN IN 1986 TOT EN MET 1988	10
Tabellen	
3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf	10
3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	10
3.3 Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf	11
3.4 Balansen per 31 december per bedrijf	11
BIJLAGEN	13
1. Grondgebruik over 1988	14
2. Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1988	15
3. Bedrijfsresultaten over 1988	16
4. Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten	17
5. Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1988	18
6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinsinkomen van de ondernemer	19

INHOUD (1e vervolg)

	Blz.
7. Spreiding van de besparing	20
8. Herkomst van de middelen	21
9. Besteding van de middelen	22
10. Spreiding van de bruto-investeringen	23
11. Balans per 31 december 1988	24
12. Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december en de vermogensvergelijking	25
13. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen per 31 december 1988	26
14. Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldin- ventaris minus vreemd vermogen op korte termijn per 31 december 1988	27
15. Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten	28

1. Opzet en methode van het onderzoek

1.1 Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in acht takken van tuinbouw, te weten:

1. groenteteelt onder glas;
2. snijbloemen onder glas;
3. potplantenteelt onder glas;
4. champignonteelt;
5. fruitteelt;
6. groenteteelt in de open grond;
7. bloembollenteelt;
8. boomkwekerij.

Van de onder 1 t/m 7 genoemde takken van tuinbouw worden ramingen van de rentabiliteit gemaakt die in de laatste maanden van het respectievelijke boekjaar of oogstjaar worden gepubliceerd. Deze ramingen worden gevolgd door "voorlopige cijfers" van de rentabiliteit die worden opgenomen in het: "Landbouw-Economisch Bericht". De cijfers in dit rapport hebben een definitief karakter. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

1.2 De steekproef

De cijfers over de rentabiliteit en de financiering zijn gebaseerd op boekhoudingen die door het LEI zijn samengesteld van steekproefbedrijven.

De steekproef ten behoeve van dit onderzoek is met ingang van het boekjaar 1988 vernieuwd en is gebaseerd op de Landbouwtelling 1986. Als gevolg van de steekproefvernieuwing in 1988, kan een vergelijking met cijfers van de voorafgaande jaren - op onderdelen - verschillen. Op basis van de Landbouwtelling 1988 is voornoemde steekproef bijgesteld.

De populatie - waaruit de steekproef voor de snijbloemeteelt onder glas is samengesteld - heeft betrekking op bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;

- b. met een bedrijfsomvang van 16 nge 1) en meer;
- c. waarvan 66 2/3% van de nge 1) betrekking heeft op snijbloemen onder glas.

Aan deze criteria voldeden - volgens de Landbouwtelling 1988 - 3.695 bedrijven. Om de verhouding tussen het aantal steekproefbedrijven en de betrouwbaarheid van de uitkomsten te begunstigen zijn de bedrijven van de populatie - dat is het totaal van de bedrijven waarvoor de steekproef representatief is - bemonsterd met verschillende steekproefpercentages 2).

- a. 2,3% voor bedrijven met 16-100 nge in het Zuidhollands Glasdistrict;
- b. 3,3% voor bedrijven met 100-180 nge in het Zuidhollands Glasdistrict;
- c. 6,1% voor bedrijven met 180 nge en meer in het Zuidhollands Glasdistrict;
- d. 1,9% voor bedrijven met 16-100 nge in overig Nederland;
- e. 4,3% voor bedrijven met 100-180 nge in overig Nederland;
- f. 7,8% voor bedrijven met 180 nge en meer in overig Nederland.

In het boekjaar 1988 konden 103 bedrijven in het onderzoek worden betrokken. Deze steekproefbedrijven vertegenwoordigen een populatie van 3.289 bedrijven met een glasoppervlakte van 3.157 ha. De landelijke oppervlakte met snijbloemen onder glas bedroeg in 1988 circa 3.636 ha. Met dit onderzoek wordt hiervan 87% gerepresenteerd.

1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek

Voor alle bedrijven is een bedrijfseconomische boekhouding samengesteld. Dit betekent dat:

- de arbeid van de ondernemers en de gezinsleden is gewaardeerd op CAO-basis inclusief het werkgeversaandeel in de sociale lasten.

De gecalculeerde arbeidskosten bedroegen per uur voor ondernemers f 29,20, voor mannelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder, afhankelijk van functiejaren f 26,20 - f 28,00, voor vrouwelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder f 19,90, voor jeugdigen een evenredig lager bedrag;

-
- 1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in nge (Nederlandse Grootte Eenheid). 1 nge is gelijk aan 1.000 bss. Onder bruto-standaard-saldi (bss) wordt verstaan de normatieve opbrengsten van een produkt minus de direct variabele kosten.
  - 2) De populatie waarop deze steekproef oorspronkelijk is gebaseerd, is beschreven in "Mededeling no. 405".

- over het geïnvesteerde vermogen een rente is gecalculeerd van 6,0% met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten waarvoor 2,5% is berekend;
- de afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten;
- de kosten van vaste plantopstanden onder de kosten zijn opgenomen. Het grootste deel van dit bedrag is tegengeboekt onder de opbrengsten op de rekening "aanwas vaste plantopstanden". In de produktieve periode van de vaste plantopstanden wordt jaarlijks een afschrijving berekend;
- de waarde van de grond normatief is vastgesteld op basis van een actuele waarde die afhankelijk van het gebied, varieert van f 35.000,- tot f 335.000,- per ha;
- de slijtende duurzame produktiemiddelen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van de nieuwwaarde;
- de woonhuizen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van herbouwwaarde.

In de bedrijfseconomische boekhoudingen is geen rekening gehouden met:

- de vergoeding voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het netto-bedrijfsresultaat. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst;
- de nog te betalen persoonlijke belasting en premieheffing.

1.4 Omzetbelasting

86% van de bedrijven heeft gekozen voor de "ondernemersregeling" in de zin van de wet op de omzetbelasting; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten, de investeringen en de waardering van de slijtende duurzame produktiemiddelen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen. Voor de resterende bedrijven die onder de "Landbouwregeling" vallen is alles inclusief omzetbelasting opgenomen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste kengetallen opgenomen. Uitgebreidere gegevens met betrekking tot de bedrijfsuitkomsten zijn in hoofdstuk 3 vermeld. De gegevens hebben in beide hoofdstukken betrekking op het gemiddeld snijbloemenbedrijf in Nederland in de periode 1986 tot en met 1988.

In de bijlagen 1 tot en met 15 zijn de bedrijfsuitkomsten meer gedetailleerd opgenomen. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op het boekjaar 1988. De bedrijven zijn in voornoemde bijlagen onderscheiden naar geografische ligging.

2. Kerncijfers over de bedrijfsuitkomsten in 1986 tot en met 1988

Tabel 2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1986, 1987 en 1988

Kengetallen	1986	1987	1988
Netto-bedrijfsresultaat per bedrijf als percentage van de kosten	-5	0	2
Percentage winstgevende bedrijven	25	40	44
Percentage ondernemers met positieve besparing	57	72	68
Eigen vermogen per bedrijf als percentage van totaal vermogen (solvabiliteit)	61	61	56
Liquiditeit op korte termijn als percentage van de kosten	27	25	19

Tabel 2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf en per ondernemer in 1986, 1987 en 1988 (x 1000 gulden)

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven van de populatie	3117	3268	3289
Aantal ondernemers per bedrijf	1,36	1,36	1,38
Oppervlakte glas per bedrijf in are	86	89	96
Bedrijfsresultaat per bedrijf			
Opbrengsten	577,7	623,4	698,9
Kosten	607,8	624,7	687,9
Netto-bedrijfsresultaat	-30,1	-1,3	11,0
Inkomen en besparing per ondernemer			
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	47,3	67,0	79,1
Totaal gezinsinkomen	85,4	107,4	115,8
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf			
Gezinsbestedingen	53,4	53,8	56,1
Besparingen	15,2	35,5	40,1
Herkomst middelen per bedrijf			
Totaal eigen middelen	147,0	143,9	168,9
Mutaties in voorschotten sectorbeleid	-25,4	-	-
Totaal van vreemde middelen	43,1	17,5	101,2
Totaal beschikbare middelen	164,7	161,4	270,1
Besteding middelen per bedrijf			
Aflossing leningen o/g	49,8	53,3	59,4
Bruto-investeringen	100,6	84,5	182,1
Mutaties in liquiditeiten	10,5	9,9	18,9
Overige bestedingen	3,8	13,7	9,7
Totale besteding van middelen	164,7	161,4	270,1
Het eigen- en vreemd vermogen			
Eigen vermogen per einde boekjaar	764,4	766,4	807,2
Vreemd vermogen per einde boekjaar	493,1	487,6	625,2
Totaal vermogen per einde boekjaar	1257,5	1254,0	1432,4

Tabel 2.3 *Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in guldens per vierkante meter glas*

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	101	102	103
Oppervlakte glas in m2	8580	8880	9600
Arbeidsbezetting in uren per m2	0,92	0,95	0,96
Gemiddeld verbruik van brandstoffen in m3 gas per m2	36	38	36
Bruto-investeringen per m2 in guldens	11,70	9,50	19,00
Kosten			
Arbeid	21,10	21,60	22,20
Rente	5,30	5,60	5,40
Afschrijvingen	11,40	11,80	12,20
Gas en stookolie	10,30	7,60	7,70
Electra	1,10	1,10	1,10
Overige kosten	21,70	22,70	23,10
Totale kosten	70,90	70,40	71,70
Opbrengsten			
Snijbloemen	60,70	63,80	66,90
Overige tuinbouwprodukten	3,10	2,50	1,70
Overige opbrengsten	3,60	3,90	4,20
Totale opbrengsten	67,40	70,20	72,80
Netto-bedrijfsresultaat	-3,50	-0,20	1,10
Idem in procenten van de kosten	-5	-0	2

3. De bedrijfsresultaten, inkomen, besteding en besparing, herkomst en besteding van middelen en de balansen in 1986 tot en met 1988

Tabel 3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	101	102	103
Oppervlakte glas in m ²	8580	8880	9600
Arbeidsbezetting in mensjaren	4,55	4,80	5,26
Brandstoffenverbruik (x miljoen Kcal)	2352	2543	2612
Idem (x miljard joules)	9848	10648	10938
Geïnvesteerd vermogen per 1 januari	826000	837000	972000
	x 1000 gld	x 1000 gld	x 1000 gld
Kosten			
Arbeid	180,8	192,0	213,0
Rente	45,5	49,5	51,4
Afschrijvingen	97,5	104,4	117,3
Gas en stookolie	88,5	67,8	74,1
Electra	9,7	9,9	10,1
Overige kosten	185,8	201,1	222,0
Totale kosten	607,8	624,7	687,9
Opbrengsten			
Snijbloemen	520,2	565,9	642,1
Overige tuinbouwprodukten	26,2	22,5	16,9
Overige opbrengsten	31,3	35,0	39,9
Totale opbrengsten	577,7	623,4	698,9
Netto-bedrijfsresultaat	-30,1	-1,3	11,0
Idem in procenten van de kosten	-5	0	2

Tabel 3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer (x 1000 gld)

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	101	102	103
Aantal ondernemers	142	142	153
Netto-bedrijfsresultaat	-22,2	-1,0	8,0
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	47,3	67,0	79,1
Ondernemersinkomen	58,6	81,8	91,8
Gezinsinkomen uit het bedrijf	71,7	94,6	104,9
Totaal gezinsinkomen	85,4	107,4	115,8
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	68,6	89,3	96,2
Totaal van gezinsbestedingen	53,4	53,8	56,1
Besparingen	15,2	35,5	40,1

Tabel 3.3 *Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf (x 1000 gld)*

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	101	102	103
Herkomst			
Afschrijvingen	97,5	104,4	117,3
Besparingen	20,7	48,2	55,2
Totaal van afschrijvingen en besparingen	118,2	152,6	172,5
Overige mutaties in het eigen vermogen	3,6	-11,6	-4,2
Vermogenssubsidies	25,2	2,9	0,6
Totaal van eigen middelen	147,0	143,9	168,9
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	58,8	22,4	96,0
Overige mutaties in het vreemde vermogen	-41,1	-4,9	5,2
Totaal van beschikbare middelen	164,7	161,4	270,1
Besteding			
Aflossingen op leningen o/g	49,8	53,3	59,4
Bruto-investeringen	100,6	84,5	182,1
Mutaties in veldinventaris, materialen en vooruitbetaalde kosten	-1,6	1,9	4,8
Netto-investeringen en beleggingen buiten het bedrijf	5,4	11,8	4,9
Mutaties in liquiditeiten	10,5	9,9	18,9
Totaal besteding van middelen	164,7	161,4	270,1

Tabel 3.4 *Balansen per 31 december per bedrijf (x 1000 gld)*

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	101	102	103
Activa			
Duurzame produktiemiddelen	764,7	758,1	979,4
Voorraad materialen en veldinventaris	59,4	56,1	62,3
Liquiditeiten	167,0	166,2	153,8
Overige bezittingen	266,4	273,6	236,9
Totaal activa	1257,5	1254,0	1432,4
Passiva			
Vreemd vermogen op lange termijn	433,1	418,8	538,3
Vreemd vermogen op korte termijn	60,0	68,8	86,9
Totaal vreemd vermogen	493,1	487,6	625,2
Eigen vermogen	764,4	766,4	807,2
Totaal passiva	1257,5	1254,0	1432,4
Eigen vermogen in % van het totaal vermogen	61	61	56

Bijlagen 1 t/m 15

Bijlage 1 Grondgebruik over 1988 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glaadistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Aantal bedrijven in %	100	49	51
Aantal sbe	533	538	528
Staannd glas	m2	m2	m2
Rozen	3060	2470	3610
Anjers	1240	1640	870
Chrysantem	7300	10040	4710
Freesia's	1800	1160	2400
Gerbera's	600	910	310
Anthuriums	110	220	0
Bolbloemen	1910	1750	2070
Overige bloemisterij produkten	1810	2060	1580
Overige produkten	476	727	235
Totaal van produkten	18306	20977	15785
Oppervlakte staannd glas met buisverwarming	are	are	are
met heteluchtverwarming	91	96	86
	5	9	2
Totaal	96	105	88
Opengrondstuinbouw			
Bloemen	10	3	16
Overige produkten	2	0	4
Braakland	8	4	11
Totaal tuinbouw	116	112	119
Akkerbouw en grasland	37	42	33
Verhuurd aan derden	15	2	28
Erf, blijvende paden, enz	42	38	45
Totaal kadastrale opp. waarvan eigendom	210	194	225
	195	188	199

Bijlage 2 Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1988 (gemidd. per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Aantal ondernemers per bedrijf	1.38	1.32	1.42
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	47	41	52
Arbeidsbezetting in mensjaren:			
arbeid v/d ondernemer	1.91	1.75	2.05
arbeid v/d echtgenotes	.33	.29	.37
arbeid v/d overige gezinsleden	.18	.24	.13
arbeid van vast perso- neel	2.02	1.90	2.14
arbeid van los perso- neel	.82	.87	.77
Totale arbeidsbezetting	5.26	5.05	5.46
Energieverbruik:			
gas m ³ x 1000	339.6	373.2	307.9
zware olie kg x 1000	2.3	1.4	3.1
petroleum lt x 1000	.1	.1	.1
ov. olie lt x 1000	2.1	.2	3.9
kolen kg x 1000	.6	.0	1.1
Totaal verbruik in k/cal x 1.000.000	2612	2838	2400
Idem in joules x 1.000.000.000	10938	11881	10048
Electriciteit (x 1000 KWH)	61.9	71.4	53.0

Bijlage 3 Bedrijfsresultaten over 1988 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glaasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Omzet in %	100	52	48
Geïnvesteed vermogen per begin van het boekjaar	972000	1056000	893000
KOSTEN			
Afschrijving duurzame pro- duktiemiddelen	90960	92760	89260
Afschrijving vaste plant- opstand	26380	28940	23970
Huur en pacht	1190	600	1730
Rente	51370	52270	50530
Onderhoud	14270	14690	13880
Electriciteit	10080	11730	8520
Gas	72680	79980	65790
Overige energiekosten	1560	550	2520
Meststoffen	7990	8530	7480
Zaad-plant-en pootgoed	88860	95780	82340
Gewasbeschermingsmiddelen	11150	11120	11190
Overige materialen	7930	7420	8420
Werk door derden	8370	9480	7330
Afleveringskosten	56880	59870	54060
Autokosten 1)	4650	4750	4550
Arbeid ondernemers	97750	89940	105120
Arbeid echtgenotes	11510	10120	12820
Arbeid ov. gezinsleden	6490	8750	4350
Arbeid personeel	97310	103360	91600
Overige kosten	20650	21080	20230
TOTAAL	688030	711720	665690
minus subsidie loon	100	40	160
TOTALE KOSTEN	687930	711680	665530
OPBRENGSTEN			
Groenten	3400	4570	2290
Snijbloemen	642130	684090	602530
Pot-en perkplanten	8210	6040	10260
Bloembollen	2210	3030	1430
Boomkwekerij	30	0	50
Overige tuinbouwprod.	3050	4950	1250
Mutatie veldinventaris	3120	3190	3050
Akkerbouw en veeteelt	830	1680	30
Overige opbrengsten	3540	3370	3690
Aanwas vaste plantopstand	28550	34540	22900
Aanwas boomkwekerij	110	0	220
Aanwas bloembollenkraam	3700	7120	510
TOTALE OPBRENGSTEN	698880	752580	648210
NETTO-BEDRIJFSRESULTAAT	10950	40900	-17320
in % van de kosten	2	6	-3
in % van het geïnvest. verm.	1	4	-2
Arbeidsopbr. per mensjaar	42590	50130	36010

1) Excl. afschrijving en rente

Bijlage 4 Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

	Alle be- bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Rentabiliteitsklasse	%	%	%
Negatief			
40 en meer	3	-	6
40 - 30	3	-	6
30 - 20	18	9	26
20 - 10	11	11	11
10 - 0	21	20	21
Totaal verliesgevend	<u>56</u>	<u>40</u>	<u>70</u>
Positief			
0 - 10	17	18	17
10 - 20	15	21	9
20 en meer	12	21	4
Totaal winstgevend	<u>44</u>	<u>60</u>	<u>30</u>
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
Netto-bedrijfsresultaat in % van de kosten (ongewogen gemiddelde)	-2	6	-11
Standaardfout	2,0	2,5	2,5

Bijlage 5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1988
(gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Aantal ondernemers	153	72	81
Netto-bedrijfsresultaat	7960	30930	-12160
Handenarbeid v.d. ondernemer	<u>71090</u>	<u>68020</u>	<u>73780</u>
Arbeidsopbrengst v.d. ondern.	79050	98950	61620
Berekende rente +	37360	39520	35460
Ontvangen rente +	700	430	930
Betaalde rente -	24690	24610	24740
Financ. kosten -	1240	1240	1240
Saldo	12130	14100	10410
Rentesubsidie	580	620	550
Ondernemersinkomen	<u>91760</u>	<u>113680</u>	<u>72580</u>
Handenarbeid echtgenote	8370	7650	8990
Handenarb. overige gezinsl.	<u>4720</u>	<u>6620</u>	<u>3050</u>
Tot. Handenarb. gezinsleden	13090	14270	12040
Gezinsinkomen uit bedrijf	<u>104850</u>	<u>127950</u>	<u>84620</u>
Inkomen buiten het bedrijf	<u>10930</u>	<u>10660</u>	<u>11180</u>
Totaal gezinsinkomen	115780	138610	95800
Af: Ontv./bet. WIR-premie	-5650	-4710	-6470
Persoonlijke belastingen	14660	16940	12660
Premies voor volksverzek.	<u>10590</u>	<u>10190</u>	<u>10960</u>
Totaal van belast. en premies	19600	22420	17150
Besteedb. ink. gezin en bedr	96180	116190	78650
Af: Premie vrijw. verzekering	5360	6270	4560
Betaald loon gezinsleden	2450	3960	1130
Overige gezinsbestedingen	<u>48270</u>	<u>51640</u>	<u>45320</u>
Totaal van gezinsbestedingen	56080	61870	51010
Besparing incl. WIR-premie	<u>40090</u>	<u>54320</u>	<u>27640</u>
Besparing excl. WIR-premie	34440	49600	21170

Specificatie v/h inkomen buiten bedrijf			
Positief			
Huurwaarde woning(en)	7720	7990	7480
Huren buiten bedrijf	340	70	580
Rente buiten bedrijf	4230	5080	3480
Uitkering volksverzekeringen	2710	2860	2570
Inkomen uit arbeid	1300	770	1760
Overige baten	510	860	230
Totaal positief	<u>16810</u>	<u>17630</u>	<u>16100</u>
Negatief			
Afschrijving woning(en)	2620	2730	2520
Onderhoud, verzekering en grondlasten woning(en)	1660	2290	1100
Rente prive-leningen	1570	1920	1270
Overige lasten	30	40	20
Totaal negatief	<u>5880</u>	<u>6970</u>	<u>4930</u>
Inkomen buiten bedrijf	<u>10930</u>	<u>10660</u>	<u>11170</u>

Bijlage 6 Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinsinkomen van de ondernemer (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Alle be- bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Aantal ondernemers	153	72	81
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	%	%	%
- f 30.000,- en meer	6	6	7
- f 30.000,- - -f 15.000,-	-	-	-
- f 15.000,- - f 0,-	5	3	7
f 0,- - f 15.000,-	7	2	12
f 15.000,- - f 30.000,-	13	15	11
f 30.000,- - f 45.000,-	9	4	14
f 45.000,- - f 60.000,-	8	10	5
f 60.000,- - f 90.000,-	18	16	19
f 90.000,- - f 120.000,-	8	9	8
f 120.000,- - f 180.000,-	14	18	11
f 180.000,- en meer	<u>12</u>	<u>17</u>	<u>6</u>
	100	100	100
Ondernemersinkomen van de ondernemer	%	%	%
- f 30.000,- en meer	2	1	2
- f 30.000,- - -f 15.000,-	3	2	4
- f 15.000,- - f 0,-	5	-	10
f 0,- - f 15.000,-	4	3	4
f 15.000,- - f 30.000,-	8	6	10
f 30.000,- - f 45.000,-	17	15	19
f 45.000,- - f 60.000,-	8	10	7
f 60.000,- - f 90.000,-	15	11	19
f 90.000,- - f 120.000,-	8	13	3
f 120.000,- - f 180.000,-	13	16	10
f 180.000,- en meer	<u>17</u>	<u>23</u>	<u>12</u>
	100	100	100
Totaal gezinsinkomen van de ondernemer	%	%	%
- f 30.000,- en meer	2	2	2
- f 30.000,- - -f 15.000,-	1	2	-
- f 15.000,- - f 0,-	1	-	2
f 0,- - f 15.000,-	2	1	2
f 15.000,- - f 30.000,-	4	-	7
f 30.000,- - f 45.000,-	9	9	10
f 45.000,- - f 60.000,-	18	13	23
f 60.000,- - f 90.000,-	15	17	15
f 90.000,- - f 120.000,-	10	7	13
f 120.000,- - f 180.000,-	13	17	8
f 180.000,- en meer	<u>25</u>	<u>32</u>	<u>18</u>
	100	100	100

Bijlage 7 Spreiding van de besparing
(aantal ondernemers per besparingsklasse in procenten)

	Alle be- bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Aantal ondernemers	153	72	81
Besparingsklasse	%	%	%
Negatief			
f 60.000,- en meer	5	4	5
f 60.000,- - f 30.000,-	8	8	8
f 30.000,- - f 15.000,-	7	3	12
f 15.000,- - f 0,-	12	12	12
Totaal negatief	<u>32</u>	<u>27</u>	<u>37</u>
Positief			
f 0,- - f 15.000,-	12	7	17
f 15.000,- - f 30.000,-	13	18	8
f 30.000,- - f 60.000,-	11	12	10
f 60.000,- en meer	<u>32</u>	<u>36</u>	<u>28</u>
Totaal positief	68	73	63
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Bijlage 8 Herkomst van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Afschrijving duurzame pro- duktiemiddelen	90960	92760	89260
Afschrijving vaste plantopst	25320	28770	22070
Afschrijving bloembollen	1060	170	1900
Totaal van afschrijvingen	117340	121700	113230
Besparingen	55130	71830	39380
Totaal van afschrijvingen en besparingen	172470	193530	152610
Erfenissen en schenkingen	1650	60	3160
Boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen	-4060	-3750	-4350
Koerswinsten of -verliezen op effecten	6750	4200	9150
Betaalde premie levensver- zekering ed.	-8650	-10980	-6450
Uitkering van levensverzek.	90	40	140
Vermogenssubsidies:			
- investeringssubsidie	350	630	90
- woningssubsidie	260	270	220
Totaal van vermogenssubs.	610	900	310
Totaal van eigen middelen	168860	184000	154570
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	95970	60210	129710
Mutaties van kredieten van banken op lange termijn	12050	4400	19270
Totaal op lange termijn	108020	64610	148980
Mutaties in vr.vermogen op korte termijn	-6770	-7660	-5930
Totaal van vreemde middelen	101250	56950	143050
Totaal beschikbare middelen	270110	240950	297620

Bijlage 9 Besteding van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Aflossingen op leningen o/g	59370	67160	52020
Bruto investeringen in:			
- grond (in exploitatie)	9740	5730	13520
- bedrijfsgebouwen	8690	8510	8860
- glasopstanden	34540	16680	51380
- verwarmingsinstallaties	36790	19140	53450
- overige installaties	38110	26220	49340
- machines en werktuigen	9590	8940	10200
- plantopstanden	26790	32200	21690
- bloembollen	3460	5120	1900
- boomkwekerij	110	0	220
- betaling op lopende invest	7380	13360	1750
- overige inventaris	6960	5960	7860
Bruto-investeringen	182160	141860	220170
Veldinventaris	3120	3190	3050
Materialen	-90	-3630	3250
Vooruitbetaalde kosten	1760	2780	800
Totaal ov.prod.middelen	4790	2340	7100
Woningen	1300	560	2010
Deelname veiling e.d.	2590	2580	2590
Leningen u/g	270	-210	740
Overige beleggingen	720	1870	-390
Netto-investeringen en be- leggingen buiten het bedrijf	4880	4800	4950
Voorraad produkt	-60	-120	0
Vorderingen	1680	-860	4080
Effecten	11970	12330	11630
Spaarrekeningen	4390	2180	6470
Kas,bank en postgiro	930	11260	-8800
Totaal van mutaties en liquiditeiten	18910	24790	13380
Totaal bestedingen van middelen	270110	240950	297620

N.B. Onder bruto-investeringen moet worden verstaan: aankopen minus verkopen tegen boekwaarde.

Bijlage 10 Spreiding van de bruto-investeringen
(aantal bedrijven per investeringsklasse in procenten)

	Alle be- bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Giasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Investeringsklasse	%	%	%
Negatief	3	3	3
Positief			
f 0,- - f 10.000,-	13	11	14
f 10.000,- - f 20.000,-	16	14	17
f 20.000,- - f 40.000,-	13	15	12
f 40.000,- - f 80.000,-	14	19	11
f 80.000,- - f 150.000,-	15	11	18
f 150.000,- - f 250.000,-	10	9	11
f 250.000,- - f 500.000,-	8	12	5
f 500.000,- en meer	8	6	9
	100	100	100

Bijlage 11 Balans per 31 december 1988 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Boekw. slijtende duurz. prod. midd. in % van de nieuwwaarde per begin v.h. boekjaar	37	34	40
Idem per einde boekjaar	37	33	42
Duurz. prod. middelen:			
Grond (in exploitatie)	259960	359780	165780
Bedrijfsgebouwen	62690	53980	70910
Glasopstanden	243280	222500	262890
Verwarmingsinstallaties	127440	107360	146370
Overige installaties	113900	106310	121060
Machines en werktuigen	31710	25150	37900
Plantopstanden	74670	81940	67820
Bloembollen en knollen	16410	16320	16480
Boomkwekerij	130	0	250
Bet. op lop. investeringen	13560	18620	8790
Overige inventaris	35680	30960	40150
Totaal	979430	1022920	938400
Ov. produktiemiddelen			
Veldinventaris	36700	45560	28330
Voorraad materialen	23260	12120	33770
Vooruitbetaalde kosten	2300	2860	1790
Totaal	62260	60540	63890
Liquiditeiten:			
Voorraad produkt	280	570	0
Vorderingen	29000	32280	25900
Effecten	25780	20870	30420
Spaarrekeningen e.d.	65490	84450	47590
Kas, lop. rek. banken/giro	33290	45750	21560
Totaal	153840	183920	125470
Overige bezittingen			
Woningen	183120	181910	184260
Deelname veiling e.d.	34470	33460	35420
Leningen u/g	4470	5220	3750
Diversen	14800	15310	14320
Totaal	236860	235900	237750
Totaal activa	1432390	1503280	1365510
Passiva			
Vreemd vermogen	625180	599930	648990
Eigen vermogen	807210	903350	716520
Totaal passiva	1432390	1503280	1365510
Eigen verm. in % v/h totaal vermogen	56	60	52

Bijlage 12 Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1988 en de vermogensvergelijking (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Vr.vermogen op lange term.			
Leningen van Rabobanken	392750	347790	435170
Leningen van ov.banken	17810	15680	19810
Leningen van familieleden	47740	61350	34890
Leningen van ov.partic.	3020	5060	1090
Kredieten Rabobanken	70750	58990	81840
Kredieten ov.banken	2350	4840	0
Overig	3900	4750	3120
Totaal	538320	498460	575920
Vr.verm. op korte term.			
Te betalen omzet-en loonbel.	11590	16020	7420
Te betalen kosten	62080	69230	55330
Te betalen investeringen	8490	11230	5910
Overig	4700	4990	4410
Totaal	86860	101470	73070
Totaal vreemd vermogen	625180	599930	648990
vr.verm. in % v/h totaalverm.	44	40	48
Vermogensvergelijking			
Eigen verm. per 31-12-1987	693050	738040	650600
Corr.a.g.v.wijziging in de keuzeregeling betr.omzetb.	-350	-730	0
Herw. a.g.v.prijswijziging	62990	103730	24570
Eigen verm. per 1-01-1988	755690	841040	675170
Mut. eigen verm. in 1988	51520	62310	41340
Eigen vermogen per 31 december 1988	807210	903350	716510

Bijlage 13 Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen
(solvabiliteit) per 31 december 1988
(aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

	Alle be- bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Solvabiliteit	%	%	%
Negatief	4	3	5
Positief			
0 - 10	5	8	3
10 - 20	8	2	13
20 - 30	4	3	5
30 - 40	12	10	14
40 - 50	17	18	16
50 - 60	9	14	4
60 - 70	11	11	11
70 - 80	8	8	8
80 - 90	9	11	8
90 - 100	<u>13</u>	<u>12</u>	<u>13</u>
	100	100	100
Eigen vermogen in % van het totaal- vermogen (ongew. gemidd.)	52	55	50
Standaardfout	2,9	4,0	4,2

Bijlage 14 Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus
vreemd vermogen op korte termijn per 31-12-1988(gemidd. per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Kas, lop.rekeningen banken en postgiro	33300	45740	21550
Spaarrekeningen e.d.	65490	84450	47590
Effecten	25780	20870	30420
Voorraad product en vorderingen	29280	32850	25900
Voorr.materialen e.d.	25570	14970	35560
Veldinventaris	36690	45570	28340
A. Totaal	216110	244450	189360
Te betalen omzet- en loonbelasting	11590	16020	7420
Te betalen kosten	62080	69230	55330
Te betalen investeringen	8490	11230	5910
Overig kort krediet	4700	4980	4410
B. Totaal vr.verm. op korte term.	86860	101460	73070
Saldo (A minus B)	129250	142990	116290
id. in % v/d kosten	19	20	17

Bijlage 15 Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen en dergelijke en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

	Alle be- bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	103	51	52
Liquiditeitsklasse	%	%	%
Negatief			
30% en meer van de jaarkosten	2	5	-
30 - 10% van de jaarkosten	7	6	7
10 - 0% van de jaarkosten	<u>22</u>	<u>25</u>	<u>19</u>
Totaal negatief	31	36	26
Positief			
0 - 10% van de jaarkosten	23	14	32
10 - 30% van de jaarkosten	22	16	27
30 - 50% van de jaarkosten	8	12	4
50% en meer van de jaarkosten	<u>16</u>	<u>22</u>	<u>11</u>
Totaal positief	<u>69</u>	<u>64</u>	<u>74</u>
	100	100	100

IN DE REEKS "PERIODIEKE RAPPORTAGE" ZIJN OP DIT GEBIED VERSCHENEN:

- No. 17-87 Rentabiliteit en financiering van de snijbloemteelt onder glas in Nederland over 1987
- No. 16-87 Rentabiliteit en financiering van de potplantenteelt onder glas in Nederland over 1987
- No. 15-87 Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onder glas in Nederland over 1987
- No. 23-87 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Nederland over 1987/88
- No. 21-87 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1987
- No. 22-87 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1987 (oogst 1987/88)
- No. 19-87 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1987 (oogst 1987/88)
- No. 18-88 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1988
- No. 20-88 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1988